

Juno Moneta z.s.
Alešova 895/54
400 01 Ústí nad Labem

V Praze dne 18. března 2020

Věc: sepis právního stanoviska (analýzy) ve formě odpovědi na zadané otázky

K rukám: Soňa Ágnes Němečková

Vážená paní,

dne 17. března 2020 jsem od Vás obdržel mailem požadavek, abych odpověděl na takto zadané otázky:

- 1. Zda byla mimořádnou karanténou zrušena předchozí ustanovení opatření vlády, tedy zda byla zrušena výjimka přítomnosti otce u porodu, kterou stanovila vláda České republiky.*
- 2. Zda má ředitel nemocnice právo nařídít opatření, které je v rozporu s rozhodnutím vlády České republiky.*

K zadání jsem neobdržel žádné podklady, které by se vztahovaly ke konkrétní situaci. Odpověď na otázky tedy může být pouze zcela obecná bez vazby ke konkrétnímu případu. Na otázky odpovídám postupně:

Ad 1. Zadavatel otázky má patrně pod slovy „*předchozí ustanovení opatření vlády*“ na mysli mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví vydané dne 9. března 2020 pod čj. 10519/2020-1/MIN/KAN. Pod pojmem mimořádná karanténa pak má zadavatel otázky patrně na mysli usnesení vlády ze dne 15. března 2020 č. 85/2020 Sb., o přijetí krizového opatření, kterým se zakazuje volný pohyb osob na území celé České republiky.

Otázka je poměrně nešťastně formulována, protože předpokládá, že původním mimořádným opatřením ministerstva byla stanovena určitá výjimka ve smyslu pozitivní právní garance existence této výjimky, což rozhodně neodpovídá skutečnosti. Původní opatření ministerstva obsahuje pouze zákaz, který je legislativně technicky vymezen tak, že je popsán okruh činností a dále výjimky, na které se zákaz nevztahuje. Mezi tyto výjimky spadají i návštěvy rodiček v nemocnicích (porodnicích) a nezletilých dětí. Faktickým důsledkem tohoto vyjádření výjimky je to, že zákaz se na tyto otázky nevztahuje, aniž by mimořádné opatření vytvářelo jakoukoliv garanci, že uvedené aktivity, které tímto opatřením zakázány nejsou, nemohou být zakázány jinak, pokud se tak stane podle práva.

Nejde tedy o výjimku ve smyslu pozitivní právní garance zachování nějakého práva, ale pouze o technické vyjádření skutečnosti, že na některé aktivity se zákaz nevztahuje. Právně vzato má tedy návštěva rodičky či nezletilého dítěte v návaznosti na toto mimořádné opatření stejný status jako

cokoliv jiného, co nebylo tímto opatřením zakázáno. Například návštěva kohokoliv u něj doma. Ta rovněž nebyla zakázána, ale mimořádně opatření ji naopak nijak nechrání a negarantuje, stejně jako návštěvu rodičky či nezletilého dítěte. Jinými slovy mimořádné opatření nic negarantuje, ale pouze zakazuje.

Navazující usnesení vlády o přijetí krizového opatření pak stanoví zákaz jiný, který se týká jiných aktivit. Usnesení vlády rovněž nic nepovoluje, ale výjimky, které obsahuje, jsou pouze vyjádřením toho, co tímto usnesením zakázáno není, opět bez jakékoliv garance, že to nemůže být zakázáno aktem jiným. Pokud tedy usnesení vlády svůj zásah nevztahuje na návštěvy zdravotnických zařízení, tak to nepředstavuje žádnou garanci toho, že pokud je tato návštěva (například dospělé osoby, která není rodičkou) zakázána mimořádným opatřením, že ji někdo může vykonat s poukazem, že usnesení vlády „ruší“ předchozí mimořádné opatření. Není tomu tak. Jejich vztah je mimoběžný.

Oba normativní akty jsou čistě zákazová opatření. Nemohou tedy být v žádném rozporu. Pokud je nějaká činnost zakázána jedním z nich nebo oběma, je prostě zakázána, dokud zákaz trvá. Oba normativní akty působí vedle sebe. Oba normativní akty se vzájemně neovlivňují a jeden neruší druhý. Ani jeden samozřejmě nemůže mít vliv na obsah toho druhého, včetně stanovených normativních výjimek.

Ve vztahu k návštěvám rodiček a nezletilých osob ve zdravotnických zařízeních neobsahuje ani jeden z normativních aktů zákaz. Ve vztahu k mimořádnému opatření jsou tyto návštěvy ze zákazu výslovně vyjmuty. Ve vztahu k usnesení, které omezuje svobodu pohybu, obsahuje toto usnesení výslovně dvě výjimky, které návštěvu zdravotnického zařízení výslovně umožňují; jedná se o výjimku pod písm. b) *nezbytných cest za rodinou nebo osobami blízkými*, a výjimku pod písmenem e) *cest do zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb, včetně zajištění nezbytného doprovodu příbuzných a osob blízkých, a zařízení veterinární péče*.

Návštěva rodiček nezletilých dětí ve zdravotnickém zařízení není ani jednou normou ze dvou uvedených zakázána.

Ad 2. I zde se patrně dotaz vztahuje na usnesení vlády ze dne 15. března 2020 č. 85/2020 Sb., o přijetí krizového opatření, kterým se zakazuje volný pohyb osob na území celé České republiky.

Toto usnesení je, jak už bylo uvedeno, čistě zákazovým normativním aktem. Neobsahuje žádnou garanci činit cokoliv. Usnesení jen zakazuje a určité činnosti nařizuje, ačkoliv v tomto případě se jedná spíše o jinak formulovaný zákaz (nařizuje omezit pohyb na veřejně dostupných místech na dobu nezbytně nutnou).

Přijmout opatření, které je v rozporu s čistě zákazovým usnesením vlády, lze pouze tak, že se přikáže činit něco, co toto usnesení vlády zakazuje. Ředitel nemocnice nemá právo přijmout žádné takové opatření, které je v rozporu s tímto nařízením.

Pokud zadavatel otázky měl na mysli otázku, zda ředitel nemocnice je oprávněn přijmout opatření přísnější, tak je třeba otázku uchopit zcela jinak. Pokud by ředitel nemocnice přijal opatření, které je přísnější než zmíněné usnesení vlády nebo opatření ministerstva, tak by se nejednalo o postup v rozporu s těmito dvěma zákazovými normativy. Takový krok by bylo třeba posoudit tak, jako by byl vydán za jiných okolností bez souvislosti s oběma shora zmíněnými zákazovými normativy.

Bylo by třeba zkoumat, zda pro takový krok má ředitel zákonné zmocnění. Podle zákona má zdravotnické zařízení (a tedy jeho vedení) pro případ rizika infekce mající původ v lékařské péči zmocnění k činění opatření, které takovému riziku předejde. K tomu existuje zmocnění dle ust. § 15 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, které zní: „(1) *Poskytovatel zdravotních služeb*

nebo poskytovatel sociálních služeb v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, (dále jen „osoba poskytující péči“), jsou povinni činit hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekce spojené se zdravotní péčí. Infekcí spojenou se zdravotní péčí se rozumí nemoc nebo patologický stav vzniklý v souvislosti s přítomností původce infekce nebo jeho produktů ve spojitosti s pobytem nebo výkony prováděnými osobou poskytující péči ve zdravotnickém zařízení, v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo v domově se zvláštním režimem, v příslušné inkubační době.“.

Zmocnění se ale netýká jiných, tedy vnějších rizik infekce. Zdravotnické zařízení má právo předcházet nakažení infekcí, která je léčena, popřípadě ji má pacient. Pokud tedy ve zdravotnickém zařízení jsou hospitalizovány osoby, které mají infekci – například koronavirus SARS-CoV-2, tak zdravotnické zařízení je oprávněno činit kroky, které předejdou nákaze jiných osob, včetně zákazu návštěv, pokud není možné tohoto cíle dosáhnout jinak.

Pokud zmíněné riziko nesouvisí se zdravotní péčí a má vnější původ (tedy například riziko zavlečení návštěvou) má příslušná oprávnění přijímat opatření pouze krajská hygienická stanice, pokud se riziko omezuje pouze na jeden kraj (k tomu § 82 odst. 1 a odst. 2 písm. m) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví). Pokud má přesah přes hranice, má tuto kompetenci jedině a výlučně ministerstvo (k tomu § 80 odst. 1 písm. g) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví). Ředitel zdravotnického zařízení pak jen tehdy, pokud riziko má původ v léčbě pacienta, tedy pokud on je zdrojem infekce.

Ředitel nemocnice má samozřejmě i obecnou pravomoc upravit organizačním řádem poměry v nemocnici, přičemž tato pravomoc je neomezená, pokud se týká zaměstnanců (například povinnost používat určité ochranné pomůcky; zákaz vstupu na určitá místa) a nezasahuje do jejich základních práv (třeba do lidské důstojnosti nebo ochrany soukromí). Tato pravomoc je taktéž neomezená, pokud se týká i vnějšího zdroje možné nákazy, nezasahuje-li do práv osob. Příkladem budiž instalace ochranných sítí proti ptákům, pokud hrozí infekce ptačí chřipkou.

Tato pravomoc ale má své hranice, pokud se týče práv, která jsou garantována zákonem, konkrétně § 28 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb., zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Obecná normativní kompetence vydat organizační řád, neskýtá řediteli zdravotnického zařízení možnost do těchto práv svým řádem zasáhnout. K zásahu do nich by muselo existovat výslovné zákonné zmocnění, které zákon pro případě vnějších epidemiologických rizik dává pouze orgánům hygienické správy.

V případě dalších otázek neváhejte a obraťte se na naši kancelář.

S pozdravem

 Pavel Uhl, advokát

Pavel Uhl, advokát
evidenční číslo ČAK: 10960
Kořenského 15, Praha 5, CZ 150 00
IČ: 71638806, DIČ: CZ7508100083